



Roviltnemnda i region 7

Saksbehandler, innvalgstelefon

Charlotte Holmstad Arnesen, 75 54 78 20

Saksframlegg møte 2/2024 i Roviltnemnda for region 7 - Nordland

Sak 7/2024 Godkjenning av innkalling

Sekretariatets forslag til vedtak:

Roviltnemnda i region 7 – Nordland godkjenner innkalling til møte 2/2024 uten merknader.

Sak 8/2024 Godkjenning av protokoll fra møte 1/2024

Sekretariatets forslag til vedtak:

Roviltnemnda region 7 – Nordland godkjenner protokollen fra møte 1/2024 uten merknader.

Sak 9/2024 Drøftinger/orienteringer/referatsaker

a) **Orientering fra Statens naturoppsyn om aktuelle saker**

Orientering legges fram i møte.

b) **Orientering fra Mattilsynet om aktuelle saker**

Orientering legges fram i møte.

c) **Orientering fra Statsforvalteren om aktuelle saker**

Orientering legges fram i møte.

d) **Fagrapporter og lignende**

Relevante fagrapporter, utredninger og lignende:

- [Lislegård, H. H., m.fl. 2024. Droner som FKT II – Bruk av droner som forebyggende tiltak i beitenæringen. Rapport 10.27.2024. Norsk institutt for Bioøkonomi \(NIBIO\).](#)

**e) Akuttsaker behandlet av Statsforvalteren**

Dato	Område	Hva
2024.01.12	Saltdal	Avslag på søknad om skadefelling av gaupe
2024.01.18	Steigen	Tillatelse til skadefelling av gaupe
2024.01.26	Vefsn	Helikoptersamling og flytting av rein
2024.01.26	Saltdal	Helikoptersamling og flytting av rein
2024.01.30	Sverige	Intensiv gjeting
2024.02.06	Hamarøy	Ekstraordinært tilsyn
2024.02.15	Saltdal	Tillatelse til skadefelling av gaupe
2024.02.16	Sverige	Intensiv gjeting
2024.02.16	Beiarn	Avslag på søknad om skadefelling av gaupe
2024.02.20	Hattfjelldal	Intensiv gjeting
2024.02.23	Vefsn	Intensiv gjeting
2024.02.29	Bindal	Avslag på søknad om skadefelling av gaupe
2024.03.01	Vefsn og Grane	Avslag på søknad om skadefelling av gaupe
2024.03.05	Hattfjelldal	Tillatelse til skadefelling av gaupe i deler av Hattfjelldal

f) Brev til nemnda

Dato	Fra	Tema
2024.01.10	MDIR	Beslutning om ekstraordinært uttak av jerv i deler av Rana kommune
2024.01.24	Nordland sau og geit	Anmodning om økning av hunndyrkvota – kvotejakt på gaupe
2024.01.24	Sagfjorden beitelag	Klage til direktoratet på kvotejakt på gaupe 2024
2024.01.29	MDIR	Oversendelse av klage på vedtak – kvotejakt på gaupe 2024
2024.02.07	Hattfjelldal kommune	Søknad om uttak av bjørn i Hattfjelldal – oversendt til MDIR som rette myndighet
2024.02.09	Rana kommune	Uttalelse fra kommunestyret vedrørende ekstraordinært uttak av jerv
2024.02.14	Rana kommune	Søknad om forlengelse av ekstraordinært uttak av jerv i Rana kommune
2024.02.15	MDIR	Beslutning om ekstraordinært uttak av jerv i Rana kommune – forlengelse
2024.02.15	MDIR	Kvota for betinget skadefelling av gaupe 2024
2024.02.15	MDIR	Kvota for betinget skadefelling av ulv vår 2024
2024.02.29	MDIR	Planleggingsramme for regionale rowiltnemnder 2024 – forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT) og drift
2024.03.04	KLD	Avgjørelse av klager på vedtak om kvotejakt på gaupe i region 7 og 8 i 2024

Sekretariatets forslag til vedtak:

Sak 8/2024, drøftinger/orienteringer/referatsaker tas til orientering.



Sak 10/2024 Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak – forbruk i 2023 og budsjett for 2024.

Sekretariatets forslag til vedtak:

Nemnda godkjenner føringene i saksframlegget for Statsforvalterens videre saksbehandling, med følgende budsjettfordeling:

a) **Drift av nemnda og sekretariat, kap. 1420.21.**

Budsjett på kr 900 000,- til dekking av møtegodtgjørelser og reiser til nemnda, og til drift av sekretariatet.

b) **Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak, kap. 1420.73:**

Årets tildeling er på kr 10 000 000,-. I tillegg kommer restmidler på kr 1 484 471,- fra 2023 som er utbetalt til tiltak i reindrifta i 2024 og diverse rovviltrelaterte prosjekt. Det gir et samlet budsjett for 2024 på kr 11 484 471,- fordelt som følger:

- Tiltak i saueneæringa – kr 3 800 000,-
Prioriterte tiltak:
 - Gjeting/utvida tilsyn i regi av beitelag/kommuner, i kombinasjon med vokterhund eller kadaverhund, og ved akutte tap.
 - Elektronisk overvåking (innkjøp av radiobjeller/e-bjeller/smartbjeller).
 - Planlagt tidlig nedsanking.
 - Forsinket slipp på utmarksbeite.
 - Kadaverhundarbeid (kurs/godkjenningssprøver).
- Tiltak i reindrifta – kr 5 700 000,- (hvorav kr 1 484 471,- er utbetalt som restmidler i desember 2023).
Prioriterte tiltak:
 - Flytting til mindre rovviltutsatte beiteområder.
 - Samling med helikopter før flytting mellom sesongbeiter.
 - Intensiv gjeting i kombinasjon med tilleggsføring i tilknytning til kalvinga.
 - Tilleggsføring på vinteren som alternativ til flytting til mindre rovdyrutsatte beiteområder.
 - Tidlig slakting av kalv.
 - Elektronisk overvåking (radiobjeller/e-bjeller/smartbjeller)
- Andre tapsforebyggende tiltak – kr 205 000,-
Prioriterte tiltak:
 - Diverse prosjekter
 - FoU - prosjekter
- Skadefellingsutgifter, akuttsaker og andre hastesaker – kr 1 500 000,-
- Konfliktdempende tiltak – 280 000,-

Mot slutten av året gis Statsforvalteren fullmakt til å fordele restmidler i samsvar med nemndas budsjettvedtak og vedtatte føringar for dette i forvaltningsplanen.

c) **Tjenestekjøp, kap. 1420.21:**

Samlet budsjett for 2024 er kr 500 000,-, hvor det settes av midler til følgende tiltak:



- *Bestandsregistrering av rovvilt inkl. dusører – kr 200 000,-.*
- *Årlig reindriftsseminar i regi av Statsforvalteren i Nordland – kr 50 000,-.*
- *Drift av kvotetelefon for kvotejakt og lisensfelling – kr 2 000,-.*
- *Videreføring av prosjekt SCANDKAM, NINA – 200 000,-*
- *Kartlegging av kongeørn på bodøhalvøya, Statskog – 30 000,-*

Sekretariatets vurderinger

Drift av nemnda og sekretariatet, kap. 1420.21

Region 7 – Nordland får kr 900 000,- til dekning av møtegodtgjørelse og reiser til nemnda og drift av sekretariatet. Miljødirektoratet har tildelt disse midlene basert på erfaring fra tidligere år, antatt møtefrekvens, reiseavstander og forventet kostnad til sekretariat.

Kostnadene med vakttelefonen hos Statsforvalteren belastes også over denne posten. Det legges opp til at vakttelefonen er bemannet gjennom hele året siden vi har både sau og tamrein i fylket, med åpningstider gjennom året tilpasset sannsynligheten for at det oppstår hastesaker i samsvar med inngått særavtaler mellom Statsforvalteren og fagforeningene:

- 2. januar til 14. mai kl. 09:00 til 19:00 alle dager.
- 15. mai til 1. oktober kl. 08:00 til 22:00 alle dager.
- 2. oktober til 23. desember kl. 09:00 til 19:00 alle dager
- 24. desember til 1. januar kl. 10:00 – 14:00 alle dager.

I tillegg kan det ved behov iverksettes høyere beredskap.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak, kap. 1420.73

Formålet med tilskuddsordningen er å sikre iverksettelse av effektive tapsforebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr i landbruket. For at tilskudd skal kunne gis må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og skadeforebyggende effekt.

Tilskuddsordningen kan også brukes til konfliktdempende tiltak for å begrense ulemper for lokalsamfunn og andre grupper.

Saksframlegget bygger på følgende overordnede dokumenter:

- Planleggingsrammer for regionale rovviltnemnder 2024 (vedlegg 2).
- Rapport om vurdering av FKT-ordningen (NIBIO rapport 6.130.2020 *Vurdering av FKT-ordningen*).
- Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT-forskrifta), med kommentarer.
- Rovviltforliket av 2011 og andre sentrale føringer i rovviltforvaltninga
- Revidert forvaltningsplan for rovvilt i Nordland, vedtatt av nemnda 20. mars 2017 (med noen mindre justeringer 30. mai 2018). Forvaltningsplanens overordna forvaltningsprinsipper for bruk av FKT-midler:

3.2.1 FKT-budsjettet til reindrifta og sauenevinga skal fordeles tilnærmet 50/50

3.2.2 FKT-midler skal prioriteres til tapsforebyggende tiltak i områder hvor det er mål om ynglinger av de ulike rovviltartene (altså prioriterte områder for jerv eller bjørn og byrdefordelingsområde for gaupa). Tiltakene skal være tilpasset aktuell rovviltart for område.

3.2.3 Tilskudd til større/tyngre driftstilpasninger og omstilling er kun aktuelt i områder prioritert til jerv og/eller bjørn.



- 3.2.4 I områder hvor man mistenker rovvilttap kan det, uavhengig av arealdifferansieringen, brukes FKT-midler til tiltak som bedrer kunnskapsgrunnlaget, og som bidrar til bedre oversikt over beitedyr og gir økt mulighet til å oppdage rovvilttap.
- 3.2.5 FKT-midler kan benyttes til kompetanseheving knyttet til skadefelling og jakt/felling, med mål om at uttak av rovvilt skal bli så effektivt som mulig. Samarbeidstiltak og tiltak som dekker flere kommuner skal prioriteres.
- 3.2.6 Det krevet normalt en egenandel for en del av tiltakene, inkludert tiltak som innebærer investeringer. På denne måten kan en sikre at flere brukere får støtte, og i tillegg at søker er motivert til å gjennomføre tiltaket. Størrelsen på egenandelen vil variere med omfang og type prosjekt.
- 3.2.7 Samarbeidstiltak skal generelt prioriteres framfor søknader fra enkeltpersoner.
- 3.2.8 Ved prioritering av midler mellom beiteområde/reinbeitedistrikt, skal rovdrybelastningen i område vektlegges tungt. Videre skal det legges vekt på de aktuelle beitebrukernes/beitelagets/reinbeitedistrikts robusthet (sårbarhet, arbeidskraft, mv).
- 3.2.9 For tiltak hvor det er utarbeidet nasjonale standarder, skal disse følges med mindre annet er presisert i tilsagnsbrevet. Dette gjelder tidlig nedsanking av sau og beredskapsarealer, bruk av vokterhund og bruk av rovviltsikre gjerder.
- 3.2.10 Eventuelle ubrukte FKT-midler ved slutten av året skal fordeles etter følgende prioritering:
 - a) Restmidler kan benyttes til finansiering av flerårige prosjekter av større omfang
 - b) Restmidlene kan benyttes til tiltak som initieres av Roviltnemnda eller Statsforvalteren
 - c) Dersom mengden restmidler gir rom for det, kan disse benyttes til tiltak i reindrifta som skal gjennomføres i vinterhalvåret. I slike tilfeller skal Statsforvalteren informere alle reinbeitedistrikt om muligheten til å søke midler innen en fastsatt frist. Slike midler blir utbetalt forskuddsvis i slutten av desember.

Samlet budsjettstørrelse

Forslag til fordeling av FKT-midlene er gjort i samarbeid mellom Klima- og miljøavdelingen og Landbruks- og reindriftsavdelinga hos Statsforvalteren i Nordland. Roviltnemndas økonomiske rammer for 2024 er på kr 10 000 000,- til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak.

Det er i tillegg satt av 10 000 000 kroner til tilrettelegging for framtidige skadefellingsoppdrag i regi av kommunene for hele landet, utover den totale regionale budsjetttrammen. Statsforvalteren skal melde inn fylkesvis behov for tildeling av tilskudd til dette formålet i 2024 innen 10. april 2024. Deretter vil Miljødirektoratet tildele øremerka midler til kommunale og interkommunale skadefellingslag til hvert fylke i et supplerende tildelingsbrev til Statsforvalteren i slutten av april.

I november/desember 2023 fordelte Statsforvalteren ubrukte restmidler. Kr 1 484 471,- ble utbetalt til tiltak i reindriftsnæringa. Disse tas med i vurderingene om tildeling av friske midler for 2024, siden restmidlene i stor grad brukes til tiltak som pågår i 2024. Det betyr at nemnda har et samlet budsjett på kr 11 484 471,- hvis man regner med utbetalte restmidler for 2023.



Samlet søknadssum for FKT-midler er på over 25 millioner kroner (se tabell 1). Dersom man tar bort søknadssummen som inkluderer tiltak gjennom § 7 a *Tilrettelegging for framtidige skadefellingsoppdrag i regi av kommunen*, er samlet søknadssum på ca. 24 millioner kroner. Dette innebærer nødvendigvis en hard prioritering mellom ulike typer tiltak.



Tabell 1: Oversiktstabell over tiltakstyper, budsjett og forbruk for 2023, fordelte restmidler i 2023, søknader og budsjettforslag for 2024.

FKT, kap. 1420.71	Budsjett 2023 inkl. restmidler 2022	Forbruk 2023 inkl. restmidler 2022	Fordelte restmidler 2023	Foreløp. søknader 2024	Budsjett- forslag 2024
Planlagte tiltak i sauenæringa					
Planlagt tidlig sankning		457 410,-		1 199 950,-	
Forsinka slipp på beite		104 000,-		341 170,-	
Flytting til annet beite		5 000,-		55 000,-	
Planlagt gjeting/utvida tilsyn		1 026 596,-		2 963 320,-	
Gjeterhund/vokterhund				11 380,-	
El-gjerde til rovviltsikring					
Beiting på inngjerdet areal				302 550,-	
Beredskapsareal					
Bruk av tekniske tiltak				195 000,-	
Andre tiltak				342 546,-	
Kadaverhundarbeid		211 884,-		120 000,-	
Elektronisk overvåking		1 508 326,-		5 361 791,-	
SUM sau	3 600 000,-	3 313 216,-		10 892 707,-	3 800 000,-
Planlagte tiltak i reindriften					
Flytting til annet beite		2 021 202,-	611 741,-	3 155 500,-	
Planlagt intensiv gjeting		571 058,-		1 183 000,-	
Kalving i gjerdet		130 000,-		244 262,-	
Føring av rein i perioder		1 925 879,-	870 000,-	4 993 033,-	
Bruk av tekniske tiltak		90 000,-			
Tidlig slakting		240 700,-		640 000,-	
Andre tiltak		29 000,-		1 226 000,-	
Kadaverhundarbeid					
Elektronisk overvåking		116 019,-		317 231,-	
SUM rein	5 400 000,-	5 123 858,-	1 484 471,-	11 939 026,-	5 700 000,-
Andre tapsforeb. tiltak					
Tilrettelegging kommunale skadefellingslag	400 000,-	393 602,-			
Felling/jakt		546 672,-		1 303 821,-	
FoU		55 800,-		212 250,-	
Diverse				215 000,-	
SUM andre tapsforeb. tiltak	1 400 000,-	996 074,-		1 731 071,-	204 741,-
Akutte tapsforeb. tiltak					
Skadefelling		436 685,-			
Sau – forsinka slipp					
Sau- tidlig sankning		28 886,-			
Sau – gjeting/utvida tilsyn		111 702,-			
Rein – intensiv gjeting		86 910,-			
SUM akutte tiltak	1 500 000,-	664 183,-			1 500 000,-
Konfliktdependente tiltak	380 000,-	330 091,-		1 039 500,-	280 000,-
SUM FKT	12 280 000,-	10 427 422,-	1 484 471,-	25 602 304,-	11 484 741,-

Forvaltningsplanen, soneforvaltning og fordeling mellom sau og rein

Iverksetting av tapsforebyggende tiltak i beitenæringene er et viktig virkemiddel som en del av den tydelige soneforvaltningen. Det framgår av rovviltforliket at: «I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunktet i forekomst av rovvilt i beiteområdet».

I forvaltningsplanen er det slått fast at FKT-midler skal prioriteres til tapsforebyggende tiltak i områder hvor det er mål om yngling av de ulike rovviltartene (pkt. 3.2.2). Med den vedtatte



arealsoneringen er det svært lite sau på beite i prioriterte rovviltområder for bjørn og jerv. Det er også begrenset med sau i områder som grenser opp mot prioriterte rovviltområder for bjørn og jerv. Det vil derfor være lite behov for FKT-midler til sauenæringer i disse områdene. Imidlertid har flere reinbeitedistrikt viktige beiteområder innenfor prioritert rovviltområder for bjørn eller jerv. Prioritering av FKT-midler til tiltak i disse områdene vil være i tråd med prinsippet om tydelig soneforvaltning.

Utenfor rovdyrsonene skal tapsforebygging i utgangspunktet skje gjennom regulering av rovviltbestandene, og det skal i utgangspunktet ikke være nødvendig med tyngre beitetilpasningstiltak. Med en arealdifferansiering som ikke er egnet for å ivareta de vedtatte regionale bestandsmålene for jerv og bjørn i Nordland, blir situasjonen mindre forutsigbar og forvaltningsplanen bidrar derfor i liten grad til en tydelig og målrettet bruk av FKT-midlene.

I og med at gaupebestanden skal forvaltes ut fra et byrdefordelingsprinsipp, er det aktuelt å prioritere midler til alle områder hvor det kan oppstå tap til gaupe. Samtidig er det færre aktuelle tapsforebyggende tiltak mot tap til gaupe, enn for eksempel mot tap til bjørn eller jerv.

Rovdyrenes arealbruk og vandringskapasitet tilsier at det kan oppstå tapssituasjoner utenfor rovdyrsonene. Spesielt med tanke på en arealdifferansiering som ikke er egnet for å ivareta de vedtatte regionale bestandsmålene for jerv og bjørn i Nordland. Erfaring viser at skadefelling er svært vanskelig på barmark, og det må derfor forventes at det oppstår situasjoner hvor man ikke lykkes med uttak av skadegjørende rovvilt i prioriterte beiteområder. I lys av dette kan det være riktig å bruke FKT-midler utenfor rovviltsonene, særlig til tiltak som bidrar til bedre oversikt over beitedyr og økt mulighet til å oppdage rovvilttap.

I forvaltningsplanen er det lagt opp til 50/50 fordeling mellom sauenæringa og reindrifta. De siste årene har nemnda imidlertid prioritert mer midler til reindrifta, med en 40/60 fordeling.

I 2023 var samlet FKT-budsjett på kr 11 161 792,- (inkl. utbetalte restmidler for 2022). Av dette ble kr 8 635 686,- utbetalt til tiltak i sauenæringa og reindrifta, hvor 39,6 % gikk til tiltak i sauenæringa og 60,4 % gikk til reindrifta. Dette inkluderer akuttmidler som ble tildelt løpende gjennom året fra felles budsjettpost.

Vi foreslår også i år å prioritere reindrifta noe høyere enn sauenæringa. Begrunnelsen for dette er:

- Beitenæringas arealbruk i områder som er prioritert til jerv og bjørn tilsier at man bør prioritere midler til tiltak hos reieneiere som har årstidsbeiter innenfor disse områdene
- Ulik utvikling i tapsomfang i sauenæringa og reindrifta. I sauenæringa har både antall erstatningssøknader og antall sau og lam som omsøkes og erstattes som tapt til rovvilt gått markert ned de siste årene. Rovvilttapene er relativt sett lave tall sett i forhold til tapshistorikk de siste tjue årene. Tall over tap og produksjon i reindrifta viser en svært krevende situasjon og utvikling med svært store kalvetap og liten produksjon. Gjennomsnittlig tilgang på kalv etter tap (altså kalv til slakt og påsett) var i 2021/2022 på 38 % av simletallet. For flere distrikt var det lavere enn 30 %.
- Selv om årsakene til den negative utviklinga i reindrifta kan være sammensatt og variere mellom de ulike distriktene, er det sannsynlig at fredet rovvilt er en viktig faktor over hele reinbeiteområdet. Vi vurderer derfor at det er riktig å prioritere FKT-midler også til distrikt som ikke berøres av prioriterte rovviltområder for bjørn eller jerv.



Av samlet budsjett på kr 11 484 471 (inkl. utbetalte restmidler i 2023) forslår vi at kr 9 500 000,- fordeles til tapsforebyggende tiltak i saueneæringa og reindrifta (inkl. restmidler som ble utbetalt til reindrifta i desember 2023), mens resten går til andre tiltak. Vi forslår at reindrifta får 60 % (5 700 000,-) av midlene og saueneæringa får 40 % (3 800 000,-). Dette er samme prosentdeling mellom sau og rein som nemnda har vedtatt de seks foregående årene.

Dialog med beitenæringene

De siste årene har vi forbindelse med utarbeiding av saksframlegget med FKT-budsjett gjennomført et møte med Nordland Reindriftssamer og et møte med ulike organisasjoner i saueneæringa hvor vi har orientert om vårt arbeid med FKT-ordningen, og diskutert de ulike tiltakstypene. Vi erfarer at dette er nyttig i arbeidet med å bruke FKT-midlene på best mulig måte i beitenæringene. Imidlertid har det ikke vært kapasitet til å gjennomføre slike møter dette året, men vi har likevel tatt med oss tidligere års diskusjoner.

Nærmere om de ulike tiltakene

Nedenfor har vi omtalt de ulike tiltakstypene hver for seg, med noen erfaringer fra 2023 og anbefalinger for 2024.

I Riksrevisjonens undersøkelse om rovviltforvaltninga i 2019, jf. dokument 3:13 (2018-2019), var ett av hovedfunnene at miljøforvaltninga har for lite kunnskap om tapsårsaker og om effekter av forebyggende tiltak. Som en oppfølging av dette ble det gjennomført et nasjonalt prosjekt i regi av NIBIO og NINA der oppgaven var å vurdere om formålet med FKT-forskrifta kan realiseres på en bedre måte enn i dag, og i så fall hvordan. De leverte sin rapport i desember 2020. Vi har sett på hva NIBIO og NINA vurderer og anbefaler for de ulike typene tiltak.

Elektronisk overvåking – gjelder både for reindrifta og saueneæringa

Radiobjeller

For saueneæringa ble det i Nordland i 2023 utbetalt tilskudd til bruk av radiobjeller for ca. kr 1,5 millioner kroner. Dette er rundt 300 000,- kr mer enn det ble utbetalt for i 2022 til dette tiltaket. I reindrifta ble det utbetalt betydelig mindre tilskudd til radiobjeller - ca. kr 115 000,-, fordelt på to siidaandeler og to distrikt. Dette har sammenheng med at reindrifta velger å prioritere tilskudd til andre tiltak.

Der hvor det ble gitt tilsagn om midler til radiobjeller, ble det gitt et beløp som kunne dekke inntil 90 % av kostnadene med innkjøp og drift første år, uavhengig av ønsket leverandør. Prisene per enhet varierer en del mellom de ulike leverandørene.

Rapporteringen fra i fjor viser at både reindrifta og saueneæringa generelt er fornøyd med konseptet radiobjeller og de fleste vurderer at tiltaket har en meget god eller god tapsreducerende effekt, når bjellene fungerer som de skal. Tilbakemeldingene er at radiobjellene bidrar til et mer effektivt tilsyn, bedre oversikt over besetnings/flokkens bevegelser og bruk av beite, enklere å oppdage uro i besetning/flokk, effektiv ordinær eller tidlig nedsanking av sau, samt at det blir noe enklere å finne kadaver som kan føre til avdekking av dødsårsak på grunn av bjellenes dødsvarsling.

Bruk av radiobjeller er i FKT-forskrifta ikke ansett som et direkte tapsreducerende tiltak, men et indirekte tapsforebyggende tiltak, samt konfliktdempende, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*. Tiltaket kan bidra med bedre kunnskap om tapsårsaker og bedre beitedyrberedskapen med at skadesituasjoner oppdages tidligere slik at akutte tiltak kan iverksettes (eks. økt tilsynsaktivitet, akutt nedsanking eller skadefelling). Elektronisk overvåking som fører til funn av



kadaver og som kan bidra til økt dokumentasjonsgrad kan være fornuftig å utføre i enkelte beiteområder med spesielle utfordringer for å dokumentere tap på beite. Denne kunnskapen vil kunne påvirke beitedrifta generelt, forvaltningen av rovvilt, samt erstatning for husdyr og tamrein tapt til freda rovvilt. FKT-forskrifta § 6 hjemler tilskudd til tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget. Dersom radiobjeller driftes og organiseres gjennom beitelag eller reinbeitedistrikt, vil man bedre kunne sikre at utstyret blir brukt til hensikten, og ikke som et ordinært driftsverktøy

Sommeren 2022 ble Smartbjella begjært konkurs og dette har naturligvis skapt problemer med bruken til flere av bjellene, samt at det ikke vil være mulig å bruke de eksisterende bjellene næringene har fra dette merket i framtidige beitesesonger. Dette har de siste to årene resultert i en økning vedrørende søknader om radiobjeller. I fjor økte søknadssummen med over 2 millioner kroner på sau, og var på ca. kr 6,4 millioner kroner fordelt på 33 søknader. I år har søknadssummen gått ned med nesten 1 million kr fordelt på 34 søknader. For reindriften har søknadssummen økt med rundt 100 000,- sammenlignet med fjoråret og er på ca. 310 000,- fordelt på seks siidaandeler og fire distrikt.

Tidligere år har rovviltnemnda signalisert et ønske om å prioritere tilskudd til radiobjeller i både sauenæringa og reindriften. I år som i fjor er det fra sauenæringa klart størst beløp knyttet til innkjøp av radiobjeller. Det er også noen som søker om tilskudd til drift av tidligere innkjøpte radiobjeller, noe som ikke tidligere har vært prioritert å gi tilskudd til.

Vi foreslår at det også i år prioriteres innkjøp av radiobjeller. Ved behandling av de enkelte søknadene vil vi legge vekt på behovet for bedre kunnskap om tapsårsaker i søkers område, og sannsynlig rovviltbelastning i området. I tillegg til de rovvilt-relaterte fordelene ved bruk av radiobjeller, er det også klare driftsmessige fordeler i forbindelse med tilsyn og sanking. Vi legger derfor opp til en videreføring av praksis med å dekke 90 % av innkjøpskostnader inkludert første års driftskostnader, og at det ikke kan påregnes framtidige tilskudd til å dekke driftskostnader.

Droner

Vi har i 2024 mottatt noen søknader om innkjøp av drone fra både saue- og reindriften. I reindriften er samlet søknadssum på rett over 1 million fordelt på tre siidaandeler og fire distrikt. Det er en dobling av fjorårets søknadssum. For sau har vi mottatt søknad fra en enkeltbruker og to beitelag, fordelt på rett i underkant av 200 000,-.

Bakgrunnen for tidligere og årets søknader fra sauenæringa og reindriften om innkjøp av droner er; effektivisering av tilsynsaktivitet ved at man får oversikt over hvor flokken/besetningen befinner seg og beitebruk, effektivisering av samling og flytting av rein, spesielt dersom reinen befinner seg steder hvor det er vanskelig/utrygt for mennesker å ferdes og økning av kunnskapsgrunnlaget ved at man tidligere kan finne kadaver, samt funn av kadaver hvor det kan være vanskelig for mennesker å ferdes.

Tidligere år har vi avslått enkeltsøknader av droner og heller prioritert midler til kunnskapsformidling om bruk av droner i beitenæringa, samt utprøvningsprosjekter i samarbeid mellom FoU-institusjoner og beitenæringene. Imidlertid ser vi at interessen for innkjøp av droner øker, samt at bruken blir mer implementert i begge næringene, både regionalt og nasjonalt.

Rovviltregion 6 (Midt Norge) ønsket mer informasjon om bruk av droner i beitenæringa og det ble i 2022 og 2023 sendt ut et konkurransegrunnlag på prosjekt «Bruk av drone som forebyggende tiltak i beitenæringa i rovviltregion 6». NIBIO har i regi av dette gjennomført to ulike studier som tar for seg



bruk av droner som forebyggende tiltak. Studiet fra 2022 – *Droner som FKT – bruk av droner som forebyggende tiltak i beitenæringa*, [NIBIO rapport 9/8/2023](#), er basert på informasjon fra intervjuer, faglitteratur og dronetestflyvninger. Det ble blant annet funnet ut at droner som FKT kan brukes under tilsyn, flytting av dyr fra rovdyrutsatte områder, automatisk gjenkjenning og telling av dyr, overvåking av rovdyrutsatte områder, kadaversøk, søk av skadete eller skremte beitedyr og sporing av rovdyr. Det er imidlertid flere begrensinger med bruk av drone, som for eksempel komplekst regelverk, signaldekning og vær- og lysforhold. En svært viktig diskusjon med økt dronebruk i utmarka er blant annet hensynet til offentlig sikkerhet, personvern og ikke minst dyreliv. Studiet fra 2023 – *Droner som FKT II – bruk av droner som forebyggende tiltak i beitenæringa*, [NIBIO rapport 10/27/2024](#), er basert på feltforsøk, erfaringer, personlig kommunikasjon og litteratur. Det var flere temaer som ble undersøkt i studiet, blant annet ble kadaverfunn ved bruk av drone i ulike droneoperasjonskategorier og kadaverhund som metode sammenlignet, effektiviteten av dronesøk med GPS-posisjon og om drone kan være et hjelpemiddel i en skadefellingssituasjon. Ifølge undersøkelsene var det mange fordeler ved bruk av drone, som for eksempel økt effektivitet ved gjennom søkning av større områder for kadaver og for å sjekke om for eksempel realiteten til et dødsvarsel på en GPS-bjelle. Også i dette studiet ble det avdekket flere begrensinger ved bruk av drone.

Vi vurderer at det er rovvilt-relaterte fordeler ved bruk av drone, samtidig er det også klare driftsmessige fordeler. Vi foreslår å videreføre fjorårets praksis med å dekke inntil 60 % av innkjøpskostnadene av droner med strenge vilkår om at dronen kun skal brukes i henhold til gjeldende regelverk og at man viser aktsomhet ovenfor dyr og mennesker i områder hvor droneflyvningen foregår. Ved behandling av de enkelte søknader vil vi legge vekt på behovet for bedre kunnskap om tapsårsaker i søkers område, og sannsynlig rovviltbestand. Vi foreslår også at søknader fra beitelag/organisasjoner og reinbeitedistrikt prioriteres høyere enn søknader fra enkeltbrukere og siidaandeler/siida grupper.

Nofence

De siste årene har det vært en økende interesse for Nofence-klaver i saueneæringa og vi har også i år mottatt noen søknader om innkjøp av disse. Nofence er et system for virtuell inngjerding av beitedyr, oftest innmark eller kombinert innmark/utmark, hvor man ved hjelp av strøm og lyd i klaven som dyret bærer, avgrensner tilgjengelig beiteområde. Vi vurderer at dette tiltaket i utgangspunktet fortsatt ikke bør prioriteres og vil oppfordre søker til å kontakte kommunen om ordningen med tilskudd til tiltak i beiteområder. Imidlertid foreslår vi samtidig at enkelte søknader kan støttes med bakgrunn i tap- og rovviltsituasjon og tett dialog med Statsforvalteren om det planlagte tiltaket.

Planlagte tiltak – sau

Vi har mottatt 47 søknader om tapsforebyggende tiltak i saueneæringa med en samlet søknadssum på ca. 10,8 millioner kroner. Flere av søknadene er felles for hele beitelag/foreninger, mens andre kun omfatter enkeltbrukere eller et fåtall brukere. Søknadene omfatter ca. 48 000 sau og lam. Dette utgjør ca. 29 % av alle sau og lam som slippes på utmarksbeite i fylket. Til sammenligning var det i 2023 ca. 52 000 dyr i besetningene som søkte erstatning for rovvilttap.

Tall fra erstatningsoppgjøret for husdyr tatt av fredet rovvilt i 2023 viser betydelige geografiske variasjoner. Flest sau ble erstattet i Hattfjelldal, etterfulgt av Saltdal, Rana, Hemnes og Narvik. Ser man på prosentandel rovvilterstatta dyr av samlet sauetall i kommunen, kommer Narvik øverst, etterfulgt av Grane, Hamarøy, Saltdal og Hattfjelldal.



Tabell 2: Oversikt over søknader fra beitelag/organisasjoner og enkeltpersoner i de ulike kommunene i Nordland i 2023.

Kommune	Ant. fellessøknader fra beitelag/organisasjoner	Ant. søknader fra enkeltbruk	Omsøkte tiltak
Bindal		1	Radiobjeller.
Brønnøy		2	Planlagt tidlig sankning, forsinka slipp, radiobjeller, utvida tilsyn
Grane	1	3	Planlagt utvida tilsyn med vokterhund, utvida tilsyn med kadaverhund ved akutte tap, planlagt tidlig sankning, radiobjeller
Hattfjelldal	1	1	Planlagt utvida tilsyn med vokterhund, utvida tilsyn med kadaverhund ved akutte tap, kadaverhundkurs, radiobjeller.
Vefsn		1	Radiobjeller og hjemmebeite.
Leirfjord	1	1	Planlagt tidlig sankning, planlagt utvida tilsyn, radiobjeller.
Hemnes	4	1	Radiobjeller, planlagt utvida tilsyn med kadaverhund og utvida tilsyn med kadaverhund ved akutte tap.
Rana	2	10	Forsinka slipp, planlagt tidlig sankning, hjemmebeite, utvida tilsyn ved akutte tap med og uten bruk av kadaverhund, radiobjeller, planlagt utvida tilsyn med vokterhund og viltkamera.
Rødøy		1	Radiobjeller.
Meløy		1	Radiobjeller.
Beiarn	1		Radiobjeller, utvida tilsyn med kadaverhund.
Saltdal	4		Radiobjeller, utvida tilsyn med kadaverhund ved akutte tap, planlagt utvida tilsyn med kadaverhund, drone, drift av eldre radiobjeller.
Bodø		2	Radiobjeller.
Sørfold		1	Flytte til mindre rovviltutsatt beiteområde, planlagt utvida tilsyn, nofenceklaver.
Hamarøy	1	1	Forsinka slipp, flytting til mindre rovviltutsatte områder, planlagt utvida tilsyn, radiobjeller, drone og kopplamproduksjon.
Narvik	1	3	Planlagt tidlig nedsanking, forsinka slipp, planlagt utvida tilsyn med kadaverhund, radiobjeller og utvida tilsyn med kadaverhund ved akutte tap.
Evenes	1	3	Forsinka slipp, planlagt tidlig sankning, planlagt utvida tilsyn, radiobjeller, tilsynsbu og hjemmebeite.
Andøy	1		Forsinka slipp.

Planlagt tidlig nedsanking

I år har vi mottatt 12 søknader med et samlet søknadsbeløp på ca. kr 1,2 millioner. I 2023 ble det søkt om ca. kr 1,3 millioner og utbetalt ca. kr 450 000,- til planlagt tidlig nedsanking av sau (kompensasjon og sankehjelp). Det ble gitt kompensasjon på kr 7,- per dyr per dag for perioden 20. august til og med 15. september, og sankehjelp på kr 20,- per dyr som ble sanket ned før 1. september. I vedtaksbrevene ble det stilt krav om at minimum 70 % av dyrene skulle være nede innen 1. september og nær alle dyrene skulle være nede innen 15. september.

Tidlig sankning er et direkte tapsreducerende tiltak hjemlet i FKT-forskrifta § 5 a) *Tiltak som fysisk skiller rovdyr fra beitedyr* og er ansett som et av de mest effektive tiltakene vi har mot tap til rovdyr, jf. NIBIO-rapport *Vurdering av FKT-ordningen*. Siden dyra som blir sanket går på inngjerdet beredskapsareal eller inngjerdet innmark, krever det imidlertid høye krav til hjemmebeite både når det gjelder kvalitet og kvantitet, selv om det gis kompensasjon for fôrutgifter og leie av jord eller beite. I områder med årlige store tap til jerv på sensommeren og høst har tidlig sankning som fast ordning ført til betydelig reduksjon i tapene, jf. standard for tidlig nedsanking. Det er avgjørende for resultatet at alle besetninger innen samme beiteområde gjennomfører tiltaket og at samtlige beitedyr sankes ned fra beiteområde raskest mulig.

Rapportering fra i fjor viser at de aller fleste av de som gjennomførte tiltaket syns det har hatt meget god eller god tapsreducerende effekt. Det går igjen at de fleste uansett har opplevd tap i utmark,



men at tapene likevel ville vært betydelig større dersom dyra ikke hadde blitt sanket ned tidlig. De som syns tiltaket har hatt usikker eller liten tapsforebyggende effekt mener effekten er vanskelig å måle siden flere i beitet sanker tidlig, eller at tapene hele beitesesongen har vært for store.

Fra 1. januar 2024 ble det fastsatt nye nasjonale satser vedrørende blant annet avtalt tidlig nedsanking, jf. FKT-forskriften § 10. Kompensasjonen har dermed økt fra 7,- per dyr per dag, til kr 12,- per dyr per dag. Vi foreslår å beholde sankehjelp på kr 20,- per dyr som blir sanket ned før 1. september, og å videreføre vilkårene om at minimum 70 % av dyrene skal være nede innen 1. september og at nær alle dyr skal være nede innen 15. september.

Videre foreslår å videreføre de siste års praksis med å gi tilskudd til søknader som omfatter alle besetninger i naturlig avgrensede beiteområder hvor det erfaringsmessig kan oppstå betydelige tap til jerv eller bjørn. Tiltaket skal gjennomføres i henhold til fastsatt standard.

Forsinket slipp på utmarksbeite

I 2023 ble det utbetalt ca. kr 100 000,- til forsinka slipp fordelt på ni besetninger. Det ble gitt tilskudd på kr 10,- per dag per voksen søye i 10 dager.

De aller fleste som gjennomførte tiltaket rapporterer om meget god eller god tapsreducerende effekt og viser til store og robuste lam som følger mora godt. En besetning rapporterer om liten tapsreducerende effekt og beskriver at det ble uro i beitene ved slipp og at dette pågikk utover beitesesongen med jevnlig tap.

Forsinket slipp på utmarksbeite er også ett av tiltakene som er omtalt i FKT-forskrifta § 5 a) *Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr* og er ansett som ett av de mest effektive tiltakene mot tap til rovdyr, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*. Ved forsinka slipp blir lammene større og mer robuste, med økt evne til å følge søya før de slippes i utmark. Tiltaket anses som helt nødvendig av dyrevernmessige hensyn i enkelte områder, og kan være aktuelt i besetninger med lave slippvekter og samtidig høyt tapstall for lam, jf. NIBIO-rapport.

I år har vi mottatt 13 søknader med en samlet søknadssum på ca. kr 340 000,-. En økning på rundt 100 000,- fra i fjor. Vi foreslår at forsinket slipp på utmarksbeite inngår blant tiltakene prioritert for FKT-midler og at satsen for forsinka slipp øker til kr 12,- per søye per dag, likt som satsen for planlagt tidlig nedsanking.

Gjeting/utvida tilsyn

I 2023 ble det utbetalt ca. 1 million kroner til gjeting/utvida tilsyn, hvorav det meste er utbetalt til beitelag/foreninger. I år har vi mottatt 18 søknader med en samlet søknadssum på ca. 2,9 millioner kroner, en nedgang på ca. kr 200 000,- fra i fjor.

Det framgår av FKT-forskrifta § 5 b) med kommentarer at utvida tilsynsaktivitet alene ikke støttes økonomisk. Imidlertid støttes tiltaket i kombinasjon med andre tiltak som er nevnt i forskriftens § 5 da utvida tilsyn i seg selv ikke anses å ha en direkte tapsreducerende effekt.

Tilsyn i beiteområdet er en del av den ordinære drifta både i husdyr- og tamreinnæringa, og det enkelte foretak er gjennom dyrevelferdsloven og erstatningsforskriften for husdyr og tamrein pålagt et minimum av tilsyn på en gang per uke. Tilsynet skal også tilpasses beiteområdets- og besetningens størrelse. For å sikre tilstrekkelig god dyrevelferd må man særlig forvente at det i store besetninger med sau utføres tilsyn utover minimumskravet i lovverket.



Bruk av utvida tilsynsaktivitet i kombinasjon med vokterhund eller kadaverhundekvipasjer er ikke ansett som et direkte tapsreducerende tiltak, jf. NIBIO-rapport *Vurdering av FKT-ordningen* og NIBIO Rapport *Kartlegging av effektiviteten i kadaversøk med hund*. Likevel er det ansett som et hensiktsmessig tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget om tapsårsaker i beiteområdet og ved bruk i en akutt skadesituasjon for å få en rask oversikt over situasjonen, finne døde/skadede dyr og evt. iverksetting av akutte tiltak som intensivering av tilsyn, tidlig nedsanking eller skadefelling for å hindre nye skader. Et systematisk søk over et begrenset område kan øke gjenfunnsprosenten av tapte dyr og denne kan føre til en høyere dokumentasjon av tap i utmark, samt at den økte menneskelige aktiviteten og hundens lukt kan virke avskrekkende for rovvilt.

Rapportering fra i fjor viser at brukere generelt mener tiltaket har en meget god/god tapsreducerende effekt. Det går igjen at rovvilttap kan oppdages raskt og at det kan iverksettes andre direkte tapsreducerende tiltak. Likevel opplever noen av brukerne at den tapsforebyggende effekten er liten eller usikker på grunn av lite tilgjengelig ekvipasjer, eller at tilsynet i seg selv ikke er tapsreducerende.

Vi foreslår å videreføre praksis med at beitelag som erfaringsmessig opplever rovvilttap kan få tilskudd som de disponerer gjennom beitesesongen til utvida tilsyn ved akutte tap. Vi foreslår også å videreføre praksis med tilskudd til bruk av vokterhundekvipasjer i områder hvor det erfaringsvis kan oppstå tap til bjørn. Tiltaket skal gjennomføres i henhold til fastsatt standard. Vi legger opp til at alle former for tilskudd til gjeting/utvida tilsyn primært gis til fellessøknader fra beitelag eller andre samarbeidsformer.

Gjeterhund/vokterhund

Når det søkes om tilskudd til utvida tilsyn med bruk av hunder (vokterhunder/kadaverhunder), føres det også gjerne på kostnader med deltakelse på kurs, hold av hunder og kjøp av hunder. Kursing og kjøp/hold av gjeterhunder mener vi ikke bør prioriteres da dette ikke kan anses som tilskuddsberettiget tiltak etter FKT-forskriften. Videre foreslår vi å videreføre praksis med at de som får tilskudd til bruk av vokterhund/kadaverhund, innenfor tilsagnsbeløpet kan føre noen kostnader med både hold og kjøp av hunder som en del av tiltaket.

Bruk av tekniske tiltak

Vi har mottatt noen søknader om innkjøp av viltkameraer og kikkerter. Vi vurderer at dette ikke bør prioriteres i år heller.

Kadaverhundkurs

I 2023 ble det gitt tilsagn om midler til gjennomføring av kadaverhundkurs i Saltdal og Hattfjelldal. I år har vi også mottatt søknad om arrangering av kadaverhundkurs i Hattfjelldal. Vi vurderer at kursing og kompetanseheving bør prioriteres når man også prioriterer å bruke FKT-midler til utvidet tilsyn med kadaverhundekvipasjer, og foreslår derfor å videreføre denne praksisen. Tilskuddet hjemles i FKT-forskrifta § 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget.

Beredskapsareal, rovviltavvisende gjerder, hjemmebeite og beiting på inngjerdet areal

Vi har i år mottatt fire søknader om hjemmebeite, beiting på inngjerdet areal og inngjerding av innmarksbeite med sauenettinggjerde i Rana, Sørfold og Evenes kommuner.

Slike tiltak kan være hjemlet i FKT-forskrifta § 5 a) *Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr* og er ansett som tiltak med god tapsreducerende effekt, jf. NIBIO-rapport *Vurdering av FKT-ordningen*.



Opparbeiding av beredskapsareal er en forutsetning for muligheten for akutt tidlig nedsanking, og ekstra beiteareal vil i mange tilfeller også være en forutsetning for bruk av tiltaket forsinket slipp på utmarksbeite og planlagt tidlig nedsanking. For å sikre sauene som beiter på beredskapsarealene, er det et krav at de skal være inngjerdet med rovdryavvisende gjerder. Det bør også legges en plan for tilleggsfôring eller flytting av dyr dersom fôrtilgangen skulle bli dårlig. Egnende areal er ansett som en begrensende faktor for dette tiltaket, jf. NIBIO rapport. *Vurdering av FKT-ordningen.*

Rovviltnemnda har i flere år prioritert ned tilskudd til oppdyrking av nye beredskapsarealer, og i de siste årene har vi mottatt kun et fåtall søknader på dette tiltaket. Med henvisning til rapporten fra NIBIO foreslår vi at enkelte søknader kan støttes med bakgrunn i tap- og rovviltsituasjon.

Der søknadene omhandler inngjerding med sauenetting eller andre former for gjerder annet enn rovviltavvisende gjerder, vurderer vi at disse ikke vil ha den samme tapsreducerende effekten som rovviltavvisende gjerde etter fastsatt standard og søker vil derfor bli oppfordret til å kontakte kommunen om ordningen med tilskudd til tiltak i beiteområder.

Planlagte tiltak – rein

Vi har mottatt 29 søknader fra reindrifta i år, samt 15 søknader om restmidler utbetalt i desember 2023 som blir sett i sammenheng med årets søknader. Vi har mottatt søknader både fra reinbeitedistrikt, siidagrupper og siidaandeler. Det er ulik praksis mellom distriktene om hvorvidt de velger å søke sammen, hver for seg eller i en kombinasjon. Alle bortsett fra ett distrikt i Nordland reinbeiteområdet er representert i søknadsmassen.

Vi har fortsatt samme praksisen med å sende kopi av søknader fra siidaandeler og siidaer i distriktet til distriktsleder til informasjon. Dette er gjort for at distriktet skal være orientert om hvilke søknader som er sendt inn fra reineiere i distriktet. Vi vil også sende kopi av vedtaksbrevne til distriktet.

Tabell 3: oversikt over tiltakene det søkes om og antall søknader fra distrikt/siidaer/siidaandeler i 2024.

Reinbeitedistrikt	Søknad fra distriktet	Ant. siidaandeler i enkeltsøknader	Omsøkte tiltak
Voengel Njaarke	x	6	Samling med helikopter før flytting, flytting til og fra vinterbeite, intensiv gjeting og tilleggsfôring av simler under kalvinga, fôring av okser og fjorårskalv på eget område under kalvingsperioden, innkjøp av radiobjeller og droner.
Jillen-Njaarke	x	1	Samling med helikopter og flytting til og fra vinterbeite, tilleggsfôring på vinterbeite, intensiv gjeting og tilleggsfôring av simler under kalvinga, innkjøp av radiobjeller og droner.
Byrkije	x	1	Intensiv gjeting og tilleggsfôring av simler under kalvinga, tidlig samling og slakt av kalv, kjøp av radiobjeller, flytting til og fra vinterbeite og tilleggsfôring i perioder på vinteren.
Røssåga/Toven		2	Flytting til og fra vinterbeite, intensiv gjeting og tilleggsfôring av simler under kalvinga, samling og tidlig slakt av kalv, fôring av okser i gjerdet i kalvingsperioden og kjøp av radiobjeller.
Hestmannen/ Strandtindene	x		Samling før flytting, flytting til og fra vinterbeite, Intensiv gjeting og tilleggsfôring av simler under kalvinga, samling og tidlig slakt av kalv, innkjøp av radiobjeller og droner.
Ildgruben			Ingen søknad.
Saltfjellet	x	7	Flytting til og fra vinterbeiter, tilleggsfôring på vinterbeiter, intensiv gjeting og tilleggsfôring av simler under kalvinga, samling og tidlig slakt av kalv, kjøp av radiobjeller og droner.



Balvatn	x		Helikoptersamling før flytting til sesongbeiter, tilleggsføring på vinterbeite, tilleggsføring og utvida tilsyn under kalvinga, innkjøp av radiobjeller.
Duokta	x		Tilleggsføring i perioder på vinteren, tilleggsføring og intensiv gjeting av simler under kalvinga, innkjøp av radiobjeller og droner.
Stajggo-Habmer		3	Flytting til og fra vinterbeite og innkjøp av radiobjeller.
Frostisen	x	1	Flytting til og fra vinterbeite, planlagt utvida tilsyn, innkjøp av gamle og vedovn, tilleggsføring i korte perioder på vinteren, kjøp av radiobjeller og kalving i gjerdet.
Skjomen	x		Kalving i gjerdet.

Nedenfor har vi omtalt de ulike tiltakene, erfaringer fra 2023 og anbefalinger for 2024.

Samling og flytting av rein

I 2023 utbetalte Statsforvalteren ca. 2 millioner kroner i FKT-tilskudd til samling og flytting av rein mellom ulike sesongbeiter, til dekking av helikopterbruk og transportkostnader. Det ble gitt tilskudd til siidaandeler, siidagrupper og til distrikt.

Rapporteringen fra i fjor viser at reineierne generelt syns at tiltaket har hatt god eller meget god tapsreducerende effekt ved at det skiller rovdyr og beitedyr fra hverandre. Det går igjen at de reineierne som har hatt mulighet til å flytte til øyer, syns at tiltaket har hatt spesielt god effekt. Videre har vi fått noen tilbakemeldinger på at værforholdene, spesielt ved flytting fra vinterbeite, har ført til store utfordringer som har resultert i mye spredd rein og økt tid- og ressursbruk.

I 2024 er det søkt om ca. 3 millioner kroner til utgifter med samling og flytting av rein, i tillegg til at det ble utbetalt ca. 600 000,- i restmidler til dette tiltaket i desember 2023. Kostnadene er i hovedsak knyttet til bruk av helikopter for samling og/eller driving av rein, transport med bil inkl. eventuelle ferger, samt andre utgifter som innleid arbeidskraft, føring, føringsutstyr og gjerdeutstyr.

Flytting mellom ulike sesongbeiter er en del av reindriftnas naturlige driftsmønster, og skillet mellom hva som kan anses som ordinær drift og hva som er et tapsforebyggende tiltak kan være en vanskelig grense. Dersom flytting innebærer at man bruker mindre rovdyrutsatte beiteområder deler av året, kan det bidra til å redusere rovilttapet ved at reindriftna får en «pause» fra rovdyrtrykket noen måneder i året. Tiltaket kan være spesielt godt dersom man kan flytte til øyer, og dersom FKT-midlene brukes til å flytte til områder som ellers ikke blir brukt på grunn av høye flyttekostnader. Flytting ved hjelp av biltransport kan også ha tapsreducerende effekt fordi det skaper et brudd i tid og rom mellom reinflokken og roviltet. I de tilfeller hvor reinen skal flyttes til områder som kan anses som mindre rovdyrutsatte beiteområder, kan tilskudd hjemles i FKT-forskrifta § 5 a) *Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr*.

Slike tiltak er ansett å ha god tapsreducerende effekt, jf. NIBIO-rapport *Vurdering av FKT-ordningen*. Men NIBIO skriver at selv om flytting til mindre rovviltutsatte beiteområder er sett på som et effektivt tiltak, er det spesielt tre ulemper som peker seg ut; om reinbeitedistriktet faktisk omfatter områder som er mindre rovviltutsatte, om de mindre rovviltutsatte områdene har gode nok beiter, og at flytting av «stedbundne» simler kan skape uro i flokken og at mer ressurser må brukes på gjeting.

Som et alternativ til tilskudd til biltransport, har vi de siste årene også gitt tilskudd til samling av rein med bruk av helikopter. Dette er for å effektivisere flyttingen slik at man kan unngå «strørein» eller flokker som står igjen i området det flyttes fra og som derfor vil være mer utsatt for tap enn



hovedflokk. En effektiv tømning av rein i et område, kan bidra til at rovdrymengden i området blir mindre når reinen flytter tilbake senere på året. Effektiv samling vil også indirekte kunne bidra til lavere tap ved at reindriftsutøverne får bruke mer tid på gjeting i vinterbeite, i stedet for å bruke tid på å samle og gjete «strørein» og gjenværende småflokker. Dersom en slik samling skjer i forbindelse med flytting til mindre rovdryutsatte områder, kan tilskuddet hjemles i FKT-forskrifta § 5 a) *Tiltak som fysisk skiller rovdry og beitedry*. Vi vurderer at en god samling kan ha de samme nevnte tapsforebyggende effektene også der flytting mellom sesongbeiter ikke innebærer at man bruker mindre rovviltutsatte beiteområder. Da må evt. søknad om tilskudd til samling vurderes etter FKT-forskrifta § 5 c) *Andre tiltak som kan være direkte tapsreducerende*. Også tapsforebyggende tiltak som gjennomføres under tradisjonell flytting langs bakken, for eksempel bruk av nattkve og tilleggsfôring, kan gi en direkte tapsreducerende effekt da man skiller rovdry og beitedry gjennom natta.

Statsforvalteren foreslår at søknader om tilskudd til samling og flytting av rein til mindre rovviltutsatte områder prioriteres der tiltaket kan forventes å være tapsreducerende, med hovedfokus på bruk av helikopter for effektiv samling i forkant av flyttinga, og til transport der reineier planlegger å flytte til mindre rovdryutsatte områder som er vanskelig tilgjengelig på grunn av høye flyttekostnader. Ved behandling av de enkelte søknadene vil vi vurdere omfanget av evt. egenandel ut fra skillet mellom tiltaket som ordinær drift og som tapsforebyggende tiltak. Tilsagnsstørrelse vil også bli vurdert opp mot evt. tilskudd over reindriftsavtalen til flytting mellom sesongbeiter på grunn av manglende reinbeitekonvensjon med Sverige. Vi planlegger å gi fellessøknader fra reinbeitedistrikt en noe høyere prioritering med henvisning til FKT-forskriftas bestemmelser om prioritering av fellessøknader samt at dette kan bidra til å videreutvikle det interne selvstyre i reindriften i samsvar med oppdrag Statsforvalteren har på dette feltet.

Vi ser at tilskudd til flytting av rein til mindre rovdryutsatte beiteområder i noen tilfeller kan føre til økte konflikter mellom reindriften og landbruk om rein utenfor lovlig beiteområde/på innmark. Statsforvalteren vil følge med på denne problemstillingen. Vi oppfordrer reinbeitedistriktene/reindriftsutøverne til å følge opp tilfeller med rein utenfor lovlig beiteområde (på innmark) nøye for å begrense problemet. Det oppfordrer til at reindriftsutøvere, grunneiere og kommuner bidrar til en god dialog for å finne løsninger lokalt.

Intensiv gjeting

I 2023 utbetalte Statsforvalteren ca. 130 000,- i FKT-tilskudd til intensiv gjeting i tilknytning til kalvinga. Det ble gitt tilskudd til siidaandeler, siidagrupper eller til reinbeitedistrikt. I år har vi mottatt 17 søknader med et samlet søknadsbeløp på kr ca. 1 100 000,-. Dette er ca. samme søknadssum som i fjor.

FKT-forskrifta § 5 b) åpner for at det kan gis tilskudd til intensiv gjeting av rein dersom det kombineres med andre tiltak. Tiltaket anses som et effektivt og et indirekte tapsreducerende tiltak forutsatt at midlene benyttes slik FKT-forskriften forutsetter ved at mer tilsyn øker sjansen for å oppdage kadaver, syke dyr, uro og en eventuelt akutt skadesituasjon, jf. *NIBIO rapport Vurdering av FKT-ordningen*. Det mest aktuelle tiltaket er intensiv gjeting i kombinasjon med tilleggsfôring av rein i særlig utsatte perioder av året. Reinen er særlig utsatt for predasjon fra rovvilt under og i perioden like etter kalvinga. Det utvida tilsynet i kombinasjon med for eksempel fôring kan bidra til at man får et overblikk over reinflokk i en sårbar periode og framstår som et godt utgangspunkt for videre dokumentering og vurdering av rovviltssituasjonen, samt at det også kan bidra til at rovviltet holder seg unna og man dermed kan redusere tapet av nyfødte kalver. En ulempe ved tiltaket er at det ikke er i tråd med et viktig prinsipp i tradisjonell reindriften om at simler skal få være mest mulig i fred under kalvingsperioden.



Rapporteringen fra i fjor viser at samtlige har opplevd en god tapsreducerende effekt. De fleste reineierne opplever at den menneskelige aktiviteten gjennom tilsynet i seg selv virker rovdryavskrekkende, men at effekten er best på snødekt mark. Det opplyses også om bedre kontroll på flokken i en sårbar periode og at de har et større overblikk over område dyra kalver i. Det kommer også fram i rapporteringen at det har vært tilfeller med tap, samt stort rovdyrtrykk hele perioden, men at tilsynet har virket å ha en mer positiv effekt enn hvis det ikke var gjennomført.

Vi anbefaler å videreføre prioriteringen av fellessøknader. Vi mener felles organisering av gjeting kan gjøre at man oppnår både bedre tapsreducerende effekt og rasjonell bruk av arbeidskraft. Det kan også bidra til å videreutvikle det interne selvstyre i reindrifta i samsvar med oppdrag Statsforvalteren har på dette feltet. Vi foreslår derfor å videreføre praksis med at satsene per siidaandel økes med kr 10 000,- der det er en koordinering av tiltak i hele reinbeitedistriktet, for hele siidagruppen i distrikt som er delt inn i siida grupper med ulike områdebruk, eller tilfeller der tre eller flere siidaandeler koordinerer, organiserer og rapporterer felles på intensiv gjeting i kalvinga.

Poenget med å gi tilskudd til dette tiltaket er å bidra til tilsyn ut over det reneier må forvente å gjøre selv som dyreeier og næringsutøver. Utgifter må derfor knyttes til arbeid som gjeter/hjelpere gjør. Vi erfarer at kvaliteten på rapporteringene variere nokså mye. Dette fører ofte til merarbeid både for tilskuddsmottaker og Statsforvalter. For å oppnå en tilstrekkelig målstyring av tilskuddsmidlene, samtidig som rapporteringen er så enkel som mulig, foreslår vi følgende tiltak som kan finansieres:

- Lønnsutbetaling til gjeter.
- Fakturering fra foretak for gjeterarbeid.
- Bensinkostnader knyttet til gjeterarbeid som er finansiert i de to første punktene, med en fast sats på kr 250,- per dagsverk.

Kalving i gjerde

Kalving i gjerdet er hjemlet i FKT-forskrifta § 5 a) *Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr*. Tiltaket går ut på å holde reinflokken innenfor et gjerdeanlegg i perioden før kalvingen starter, til simlene har kalvet. Tiltaket gjennomføres i et svært begrenset omfang. Vi har i år mottatt to søknader om dette tiltaket.

Kalving i gjerde er ansett som et direkte tapsreducerende tiltak med god tapsreducerende effekt ifølge NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*. Imidlertid er tiltaket svært areal- og arbeidskrevende og bærer med seg flere utfordringer. Dersom tiltaket iverksettes når det er snødekt mark, vil det kreves mye vedlikehold og justering av gjerde ettersom snøen smelter for å oppnå ønsket effekt. Erfaring viser også at det kreves store arealer for at dyrevelferden til reinen opprettholdes, og et minimumsareal på ca. 6 daa per simle er eksempelvis brukt hos siidaandeler i Finnmark. Det anbefales videre at man har tilgang på flere beiteområder slik at man kan flytte til andre gjerder for å unngå nedtråkket vegetasjon og ødeleggelse av framtidig beiter. Ved at dyra er inngjerdet på et begrenset området, må man tilleggsføre for å opprettholde simlenes kondisjon, og denne føring kan bidra til mindre tilgang på naturlige beiteplanter. Det vil også stilles krav til vedlikehold av god hygiene innenfor gjerde både med tanke på kontaminering med avføring, økt smittepress og behovet for bruk førkrybber og tilgjengelighet på rent vann. Selv om det er mange utfordringer med tiltaket, er det også fordeler. Reineierne vil få full oversikt over kalvetilgangen, samt generell oversikt over dyrene og deres helse. Tamhetsgraden i flokken vil øke, som kan føre at framtidig arbeid med reinflokken forenkles og at stressnivået deres reduseres. Selv om gjerdet i seg kan ikke forhindre tap til kongeørn, kan derimot den økte menneskelige aktiviteten i område virke rovdryavskrekkende.



Tiltaket er som nevnt svært areal-, tid- og kostnadskrevende og det er krevende å sikre god dyrevelferd. Nemnda har tidligere ikke prioritert bruk av FKT-midler til dette tiltaket, men som i 2022 foreslår vi at kalving i gjerde ikke skal være et prioritert tiltak i år heller, men at det i spesielle situasjoner åpnes for å kunne bruke noe midler til dette tiltaket etter tett dialog med aktuelle reindriftsutøvere, og evt. bruk av vilkår som bidrar til å sikre god dyrevelferd.

Tilleggsfôring

I 2023 utbetalte Statsforvalteren ca. 1,9 millioner kroner i FKT-tilskudd til fôring av rein både gjennom vinteren og tilknytning til kalving. I år har vi mottatt 24 søknader med et samlet søknadsbeløp på ca. kr 4,9 millioner, i tillegg til at kr. 870 000,- har blitt utbetalt i desember 2023.

Tiltaket er hjemlet i FKT-forskrifta § 5 b) *Fôring av tamrein i korte perioder av året for å samle flokken med formål å unngå rovvilttap* og er ansett som et effektivt tiltak dersom det er stor fare for rovvilttap, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*. NIBIO skriver at effekten er ansett som spesielt høy på vinteren i perioder med lite dagslys da fôringen både samler flokken, samt at tilsynet virker rovdryavskrekkende. Imidlertid påvirkes tiltaket ofte av dårlig sikt og vanskelige kjøreforhold. Selv om tiltaket kan gi reduserte rovvilttap, er det viktig å presisere at det i utgangspunktet ikke er et ønsket tiltak. Helst skal reinen klare seg på naturlig beiter, og fôring bør i utgangspunktet avgrenses til krisesituasjoner som for eksempel låste beiter og spesielle rovviltutfordringer. I områder hvor det drives utstrakt vinterfôring på grunn av rovvilttap, kan man med fordel arbeide med langsiktige løsninger for å redusere fôringsbehovet, som for eksempel ved bedre tilgang på beiteområder med mindre rovdyr.

Ved fôring av rein er det viktig å ha kunnskap om hvordan man skal gjøre det på riktig måte. Vi viser i den sammenheng til at Veterinærinstituttet og NIBIO har publisert en oppdatert veileder om fôring av rein og fôringsrelaterte sykdommer. Videre har NIBIO har skrevet en rapport om utprøving av vinterfôring på Saltfjellet i 2015/2016.

Vi har de siste årene praktisert å gi tilskudd til tilleggsfôring av rein om vinteren dersom man ikke kan flytte til mindre rovviltutsatte vinterbeiter. Tiltaket må kombineres med intensiv gjeting av reinen, noe som dekkes av reiene selv. I tillegg kommer andre kostnader utover kjøp av fôr som må dekkes av reiene selv. Tilskuddet er ment til tilleggsfôring på frimark og ikke i gjerdeanlegg. Derfor har vi i vilkårene skrevet at tilskudd i hovedsak skal benyttes til tilleggsfôring på frimark og utenfor gjerdeanlegg, og at fôrmengden ikke skal være større enn at minst 50 % av vinterfôret skal tas opp gjennom naturlig beiting.

Rapporteringen fra i fjor viser at brukerne generelt syns tiltaket har god eller meget god tapsreducerende effekt. Det bli opplyst om at reinflokkene opptrer samlet, at reinen blir mer vant til menneskelig aktivitet, at den menneskelige aktiviteten virker rovdryavskrekkende, samt en bedre kontroll på flokken og rovvilt i område. Selv om reiene har opplevd god effekt, er det også et fåtall som har rapportert om uro i flokkene og at de har vært plaget med rovvilt uansett om tiltaket har vært iverksatt.

Vi planlegger å gi fellessøknader fra reinbeitedistrikt en noe høyere prioritering med samme begrunnelse som for prioritering av fellessøknader om intensiv gjeting.



Tidlig slakt av kalv

I 2023 utbetalte Statsforvalteren ca. 440 000,- i FKT-tilskudd til tidlig slakting av kalv. I år har vi mottatt fire søknader med et samlet søknadsbeløp på ca. kr 640 000,-. Kostnadene i søknadene er i hovedsak knyttet til bruk av helikopter.

Tidlig slakt er hjemlet i FKT-forskrifta § 5 c) *Andre tiltak som kan være direkte tapsreducerende* og er ansett som et tiltak med god tapsreducerende effekt, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*. Stimulering av økt uttak av kalv er også i samsvar med reindrifftsavtalen. Det økte uttaket av kalv tidlig på høsten kan bidra til redusert tap og bakgrunnen for dette er:

- Kalv er generelt mer utsatt enn voksne for tap til både rovdyr og andre tapsårsaker.
- Tilveksten til kalv er svært begrenset utover seinhøsten, så det er lite å vinne i slaktevekt på å vente med kalveslaktinga.
- Tapet av rein til rovdyr øker utover høsten i den mørke årstida.
- Ved å ha en lavere andel kalv på vinterbeite belastes disse beitene mindre og simlene kan prioritere egen kondisjon framfor å måtte ta vare på kalven.
- Forskning viser at man i mange tilfeller kan høyne kjøttproduksjonen og lønnsomheten i reindriffta ved å øke kalveuttaket.

Potensielle ulemper med tidlig slakt av kalv kan være forstyrrelser av brunsten dersom man samler rein før brunsten slipper, samt merarbeid og økte kostnader hvis det ikke er mulig å bruke snøskuter.

Vi foreslår å videreføre samme praksis som de to foregående årene, med en sats på kr 300,- per kalv som slaktes innen 15. november og som innrapporteres i henhold til regelverket, uten krav om regnskapsbilag eller dokumenterte utgifter. Samt at det i tillegg kan gis tilskudd til bruk av helikopter for samling før slakting slik at tiltaket lettere kan gjennomføres før det blir skuterføre. Vi foreslår at tidsfrist for tilskudd til slakt videreføres med 15. november, med mulighet for å søke om utsatt frist til 30. november av hensyn til værforhold, slakterikapasitet og evt. andre relevante forhold.

Andre tiltak

Vi har mottatt en søknad om kjøp av gamle og vedovn. Tidligere år har vi avslått slike søknader. Vi foreslår å ikke prioritere midler til dette i år heller, da dette er utstyr som kan anses som den del av ordinær drift og ikke er direkte tapsforebyggende.

Samordning med tilskudd over reindrifftsavtalen

Fôring av rein og transport av rein til alternative beiteområder kan også være tilskuddsberettiget etter reindrifftsavtalen. I slike tilfeller kan det være behov for å samordne bruk av FKT-midler med andre offentlige midler. Det gjelder ordningen *Tilskudd til utgifter ved fôring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite, hvor Ildgruben, Saltfjellet, Byrkije og Balvatn har søkt om tilskudd de siste årene*. Videre vil det i år med beitekrise være mulig for berørte distrikt å søke om midler fra kriseberedskapsfondet.

Jakt og felling

Det foreligger klare politiske målsettinger om at kommunen etablerer godt skolerte, lokale fellingslag der det er aktuelt, og at opplæringen av disse skal styrkes. Det skal etableres kurstilbud og prioriteres midler til jevnlig kursing av kommunale/interkommunale skadefellingslag med mål om å øke effektiviteten ved skadefelling av rovvilt ved akutte skadesituasjoner.



Miljødirektoratet har fastsatt endringer i FKT-forskriften og den midlertidige § 7 a *Tilrettelegging for kommuner med kommunale/interkommunale skadefellingslag*, har nå blitt fastsatt fra 1. januar 2024. Som tilrettelegging regnes kursvirksomhet, tekniske hjelpemidler, kommunikasjonsutstyr, og annet materiell eller aktivitet som gir grunnlag for økt effektivitet i framtidige skadefellingsoppdrag. Det åpnes også for at kommunen kan søke om tilskudd til organisering og forberedelser av kommunale/interkommunale fellingslag.

Det er i år satt av 10 millioner kroner til tilrettelegging for kommunale skadefellingslag. Dette er utover rammen som er tildelt de ulike regionene. Statsforvalteren skal basert på innkomne søknader melde inn fylkesvis behov for tildeling av tilskudd til formålet i 2024, innen 10. april. Deretter vil direktoratet tildele midlene øremerket kommunale/interkommunale skadefellingslag til hvert fylket i et supplerende tildelingsbrev i slutten av april.

I 2023 ble det brukt ca. kr 540 000,- til kompetanseheving av syv kommunale/interkommunale skadefellingslag (Hattfjelldal, Grane, Vefsn, Hemnes, Rana, Saltdal, Sørfold og Hamarøy), arrangering av skadefellingskurs i regi av Jakt- og fiskesenteret og Statsforvalteren i Nordland, og til videreføring av Grane kommunes prosjekt med skadefelling av bjørn.

I tillegg til de ordinære midlene for 2023, vedtok Stortinget en ekstrabevilgning på 11 millioner kroner til styrking av forberedelser til skadefelling av rovdyr. Ekstrabevilgningen var avgrenset og kun rettet direkte mot kommuner med kommunale eller interkommunale skadefellingslag. Nordland mottok en bevilgning på 400 000,- kr og ca. 390 000,- ble brukt til tilrettelegging for framtidige skadefellingsoppdrag. Dette er ordningen som nå er forskriftsfesta etter § 7a.

I år har vi mottatt søknader med samlet søknadsbeløp på ca. 1,3 millioner kroner. Vi foreslår å videreføre satsing på kompetanseheving knyttet til skadefelling på samme måte som foregående år og vil melde inn behovsmelding der kommuner med vesentlige rovviltskader og mange gjennomførte fellingsoppdrag vil bli prioritert, jf. FKT-forskrifta § 7a.

Akutt og hastesaker

Kostnader med skadefellingsforsøk

Med hjemmel i rovviltforskriften § 9a) kan kommunale skadefellingslag motta godtgjøring for skadefellingsforsøk. Videre kan alle fellingslag med hjemmel i forskriftens § 9 få dekket påløpte utgifter i forbindelse med skadefellingsforsøk.

De samlede kostnadene til dette var i 2023 på ca. kr 436 685-. Det ble gjennomført fellingsforsøk på gaupe ved flere anledninger i januar og februar i Narvik, som til slutt endte med vellykket skadefelling i slutten av februar. På vårvinteren ble det også gjennomført vellykket skadefelling av gaupe i Hattfjelldal og Saltdal kommuner. Det ble i løpet av beitesesongen på sau iverksatt fellingsforsøk på jerv i Rana, uten vellykket felling. Skadefellinger blir i hovedsak gjennomført av kommunale skadefellingslag, mens noen få tillatelser gis til beitenæringene som selv organiserer fellingsforsøket, men da uten lønnsgodtgjøring til jegere. Samtlige av fjorårets fellingsforsøk ble gjennomført av kommunale/interkommunale skadefellingslag.

Akutte tiltak i beitenæringene

Statsforvalteren kan etter søknad gi tilskudd til beitenæringene til gjennomføring av akutte tapsforebyggende tiltak. I kommentarene til FKT-forskrifta § 5 *Tiltak med direkte tapsreducerende effekt* står det blant annet:



«For at tilskudd skal kunne gis må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og skadeforebyggende effekt. Hvilke tiltak som i størst mulig grad gir denne effekten kan variere mellom beiteområder, dyreslag, tid på året, samt hvilken roviltart som er til stede i beiteområdet. Statsforvalteren må derfor ved vurdering av tiltaket ta hensyn til hva som i det enkelte området gir en direkte tapsreducerende effekt. Flere av tiltakene nevnt under bokstav a og b kan ha karakter av å være akutte tiltak, i konkrete skadesituasjoner. Slike tiltak skal avklares direkte med Statsforvalteren, jf. kommentarene til § 4. For at en søknad om akutte tiltak skal innvilges bør følgende kriterier være til stede:

- det må være dokumentert et visst skadeomfang fra fredet rovvilt
- potensialet for fremtidig og vedvarende skade må være til stede
- skadesituasjonen må være akutt og pågående»

De siste årene har vi gjennom ordinær søknadsrunde gitt tilsagn til en del beitelag om FKT-midler i forkant av beitesesongen som kan brukes til kortvarig intensivt tilsyn dersom det oppstår akutte tapssituasjoner jf. kriteriene i FKT-forskrifta. Vi foreslår å videreføre denne praksisen. Slike tilsagn belaster ikke det budsjettet som vi foreslår å sette av til søknader som kommer inn løpende gjennom beitesesongen.

Av de avsatte akuttmidlene til løpende fordeling i 2023, ble ca. kr 87 000,- utbetalt til reindriften i forbindelse med akutte tapssituasjoner. Midlene ble brukt til intensivering av tilsyn/gjeting (FKT-forskrifta § 5 b). Vi erfarer vi at dette er et nyttig tiltak som bidrar til bedre oversikt over akutte skadesituasjoner, samt at gjeters tilstedeværelse kan virke rovdryavskrekkende. Intensivering av tilsyn/gjeting bidrar også til bedre grunnlag for å iverksette andre tiltak som for eksempel flytting av rein eller skadefelling av rovvilt. Rapporteringen fra gjennomførte tiltak er imidlertid varierende. Dette fører til ekstraarbeid både for tilskuddsmottaker og Statsforvalteren, og også noen tilfeller hvor de ikke får utbetalt tilskudd på grunn av manglende eller svært sen rapportering.

Videre ble det utbetalt rett i underkant av 160 000,- til tiltak i sauene i flere steder i fylket i forbindelse med akutte tapssituasjoner. Det ble betalt ut kr 90 000,- til ekstraordinært tilsyn i forbindelse med tap til kongeørn i Hattfjelldal og Hadsel, tap til gaupe i Steigen, Saltdal og Rana og tap til jerv i Fauske (FKT-forskrifta § 5 b). Videre ble det utbetalt ca. kr 50 000,- til tidlig sankning av sau knyttet til en tapssituasjon til jerv i Rana (FKT-forskrifta § 5 a). Det ble også utbetalt ca. 30 000,- til flytting av sau til mindre rovviltutsatte beiteområder kombinert med ekstraordinært tilsyn på grunn av tap av utegangersau til gaupe i mars/april i Steigen (FKT-forskrifta § 5 a).

Akuttmidler er et viktig virkemiddel for å iverksette raske tiltak i beitenæringene for å håndtere akutte skadesituasjoner som kan oppstå gjennom året. I 2023 ble det satt av ca. 1,5 millioner kroner til skadefellingsutgifter, akuttsaker og andre hastesaker. Forbruket på denne budsjettposten endte på ca. kr 660 000,-.

Behovet for akuttmidler vil variere mellom år, og vi erfarer at det kan være greit å ha en forholdsvis romslig ramme til dette tiltaket, så får heller ubrukte midler omfordeles mot slutten av året.

Vi foreslår å beholde budsjettposten på samme nivå som i fjor, på kr 1,5 millioner, til akutte tiltak. På samme måte som i fjor vil dette gi muligheten til å i større grad enn tidligere år å bidra til finansiering av kortvarig intensivt tilsyn med flere innleide gjeter eller til en rask samling og flytting av rein til områder som er mindre utsatte for rovvilttap. Siste nevnte kan for eksempel være aktuelt når småflokker ikke har blitt med i den ordinære samlingen eller sesongflyttingen. Økt bruk av akuttmidler vil nødvendigvis gå på bekostning av tilskudd til andre planlagte tapsforebyggende tiltak.



Konfliktdempende tiltak

FKT-midlene brukes primært til tiltak som kan bidra til reduserte tap av sau og rein. I tillegg kan det gis tilskudd til personer, kommuner og organisasjoner for tiltak som har hensikt å dempe konflikter forårsaket av rovvilt, jf. FKT-forskrifta § 7. Tiltaket skal bidra til økt kunnskap om og forståelse for rovvilt og/eller rovviltforvaltning og tiltak rettet mot barn og unge skal prioriteres.

I 2023 det brukt kr 300 000,- til videreføring av prosjektet «Rovdyrkunnskap» i regi av Nordland Nasjonalparksenter og ombygging og fornyelse av rovdyrutstillingen deres. Det ble også brukt ca. 30 000,- til transport av elever fra Nordlandsskoler til Besøksenteret rovdyr i Namsskogan.

I år har vi mottatt tre søknader om tilskudd som vi vurderer hører inn under denne tiltakstypen, på til sammen ca. kr 1 039 500,-:

- Nordland nasjonalparksenter – fornying av rovviltutstilling og fryktedempende tiltak i skolene i Nordland.
- NOAH – for dyrs rettigheter – produksjon av elevhefter om ulv i Norge.
- NOAH – for dyrs rettigheter – arrangering av to rovdyrseminar i Nordland, Troms og Finnmark.
- Besøksenter rovdyr, Namsskogan – midler til transport av elever til rovdyrskole til de sørlige kommunene i Nordland.

Vi anbefaler at det åpnes for å gi tilskudd til prosjektene som direkte omfatter Nordland.

FoU

I 2023 ble det gitt tilskudd til tre FoU-prosjekter i Nordland:

- NIBIO – prosjekt om ekstraordinært tilsyn i kalvingsperioden i Duokta reinbeitedistrikt.
- Videreføring av prosjekt i regi av Nordlandsforskning om bruk av viltkamera til bestandsovervåking av rovvilt i Salten.
- NINA – SCANDKAM – bedret gaupeovervåking med viltkamera, med prosjektoppstart i 2023.

I 2024 har vi mottatt følgende søknader, med samlet søknadssum på ca. kr 430 000,-:

- Videreføring av prosjekt i regi av Nordlandsforskning om bruk av viltkamera til bestandsovervåking av rovvilt i Salten.
- NINA – DNA-analysering av bjørneekskremer for biologisk data.
- NIBIO – Besetningsgjennomgang hos en sauebesetning i Hemnes – forstadiet til et eventuelt større tapsundersøkelingsprosjekt.
- Natur, plan og utvikling – Bjørneprosjekt – grunnforskning og bestandsregistrering.

Vi anbefaler at det åpnes for å gi tilskudd til Viltkameraprojektet i regi av Nordlandsforskning og NIBIO-prosjektet og at Statsforvalteren har dialog med aktørene om hvordan prosjektet kan utformes for å få best mulig måloppnåelse. Videre anbefaler vi at det ikke åpnes for å gi tilskudd til prosjektene som omhandler brunbjørn, da disse i stor grad omhandler informasjon som allerede er kjent eller vil bli kjent gjennom den ordinære bestandsovervåkingen av brunbjørn i Norge og og/eller som en del av det tidligere arbeidet med forvaltningsplanen i Nordland.

Fordeling av evt. ubrukte midler på slutten av året

I forvaltningsplanen er det gitt føringer til fordeling av eventuelle ubrukte FKT-midler ved slutten av året:

- a) Restmidler kan benyttes til finansiering av flerårige prosjekter av større omfang.
- b) Restmidlene kan benyttes til tiltak som initieres av rovviltnemnda eller Statsforvalteren



- c) Dersom mengden restmidler gir rom for det, kan disse benyttes til tiltak i reindrifta som skal gjennomføres i vinterhalvåret. I slike tilfeller skal Statsforvalteren informere alle reinbeitedistrikt om muligheten til å søke midler innen en fastsatt frist. Slike midler blir utbetalt forskuddsvis i slutten av desember.

De to siste årene har Statsforvalteren fått fullmakt til å fordele restmidler uten at det er en egen sak i nemnda på slutten av året. Dette fordi november og desember er en svært hektisk periode med erstatningsoppgjør for sau, og det er ønskelig å ikke måtte bruke tid på å forberede og avholde et nemndsmøte. Det er også mer smidig ved at vi kan gi noe raskere svar til reindrifta om tilgjengelige restmidler så snart vi har tilstrekkelig oversikt over årets forbruk. Vi foreslår å videreføre dette i 2024, hvor bruken av restmidlene vil gjøres i samsvar med nemndas føringer for bruk av FKT-midler og i samsvar med føringene i forvaltningsplanen.

Tjenestekjøp, kap. 1420.21

Denne budsjettposten kan brukes til tjenestekjøp og forskningsaktivitet, for eksempel forsknings- og utredningsoppgaver som bidrar til utvikling og iverksettelse av effektive forebyggende tiltak, eller evaluering av effekter av igangsatte tiltak, jf. FKT-forskrifta § 6. Bakgrunnen for dette er en egen post for å sikre riktig budsjettering i tråd med Stortingets bevilgningsreglement der det er mer hensiktsmessig å kjøpe tjenester framfor utbetaling av tilskudd. I 2023 var den økonomiske rammen for region 7 Nordland på kr 500 000,-.

Midlene ble brukt til:

- Bestandsregistrering av rovvilt – dusører jerv, gaupe og bjørn.
- Bestandsregistrering av rovvilt – kongeørn kartlegging på Bodøhalvøya og Leirfjord kommune.
- Årlig reindriftsseminar i regi av SFNO.
- Drift av kvotetelefon for kvotejakt og lisensfelling.
- Arrangering av skadefellingskurs for kommunale skadefellingslag i Nordland.
- SNO – sportrening på bjørn med hund – deltakere fra kommunale skadefellingslag.

Vi foreslår å videreføre praksisen med bruk av disse midlene til bestandsregistrering i form av etablerte dusørordninger og prosjekter som kartlegging av kongeørn i enkelte områder hvor vi erfarer at datagrunnlaget er gammelt/dårlig i områder med tapsproblematikk knyttet til kongeørn og videreføring av det allerede etablerte SCANDCAM prosjektet i regi av NINA. Videre foreslår vi å fortsette praksis med å medfinansiere Statsforvalterens årlige reindriftsseminar for reindrifta i Nordland og drift av kvotetelefon for kvotejakt og lisensfelling.

Videre foreslår vi at det planlegges med at resterende midler kan brukes til FoU-prosjekter og at Statsforvalteren løpende orienterer rovviltnemnda om aktuelle prosjekter.

Sak 10/2024 Eventuelt

Ingen eventuellsaker er mottatt ved utsendelse av saksframlegget.

Med hilsen

Katrine Erikstad (e.f.)
landbruks- og reindriftsdirektør

Oddlaug Ellen Knutsen
fylkesmiljøvernssjef



Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 1 - Akuttsaker behandlet av SFNO
- 2 Vedlegg 2 - brev til nemnda